

Oltea ȘERBAN-PĂRĂU

European Meridians New Music Territories Reports from Changing Countries (Susanna Niedermayr, Christian Scheib)

Am parcurs recent doua interesante volume semnate Susanna Niedermayr/Christian Scheib, editate cu sprijinul ORF (Radio Osterreich) în formulă bilingvă (germană și engleză) sub un titlu care ar suna, în traducere liberă, *Meridiane europene. Noi teritorii muzicale. Reportaje din țări în schimbare*. Autorii își propun să parcurgă într-un stil mai degrabă jurnalistic decât științific, dar cu nimic mai puțin interesant și relevant, peisaje muzicale actuale ale unor țări precum Lituania, Estonia, Letonia, Romania, Serbia-Muntele Negru, Cehia, Ungaria, Slovenia, Slovacia, Polonia, Bulgaria și Croatia panoramând curente estetice și muzicale și relaționându-le în permanență contextului social al țării respective. Interesul autorilor este polarizat de muzica electronică, improvizație, scena de club, dar și de muzica contemporană, plasate în interacțiune cu evenimentele și situațiile din zona socială și chiar politică.

Copii mândri ai unor părinți îndrăzneți. Muzica din România la începutul secolului XXI este titlul ineditului capitol rezervat României. Bazându-se pe concluziile proprii extrase din discuții cu creatori români, autorii volumului propun o împărțire a istoriei recente a muzicii românești în trei etape: cea a anilor '60, de oarecare liberalizare (pe care ei o asimilează cu Perestroika), cea represivă din anii '70-'80 și cea a anilor '90, în care s-a produs o simbioză între libertate și comercial. De asemenea, este reliefat faptul că în tot acest timp s-a impus o ramură a compozitorilor români care au emigrat în vest (majoritatea în Europa, mai puțini în Statele Unite), de la Horațiu Rădulescu la Adriana Hölszky și o alta a celor rămași în țară. Autorilor volumului le sunt relevate unele premiere ale componisticii românești în context europeană. De exemplu, Octavian Nemescu, declara : "La sfârșitul anilor '60, la București exista deja o mișcare a "muzicii spectrale". Ulterior, compozitorul Corneliu Cezar a fost primul care a conceput o muzică nouă, bazată pe rezonanța naturală, prin care s-a opus serialismului".

Capitolul rezervat României se referă fără idei preconceptuate la aspecte precum concurența și chiar rivalitatea între Cluj și București (realitate care este evitată de comentarii din țară), evoluția noțiunii de avangardă din anii '60 și până în prezent, succesiunea generațiilor postenesiene, timpul muzical în viziunea compozitorilor români, bazându-se pe interviuri cu creatori și muzicieni din generația medie (precum Octavian Nemescu, Călin Ioachimescu, Maia Ciobanu etc.) și tânără (Peter Szabo, Irinel Anghel, Sorin Romanescu etc.). "Libertatea costă mult, așa se face că la noi există aceste paradoxuri. Lumea în care trăim este una comercială și mulți dintre tinerii artiști nici nu se gândesc să lupte cu aceste realități, sau nu sunt interesați să-și dezvolte un stil individual. Pur și simplu încearcă să supraviețuiască. Nu înțeleg de ce, dar aceasta este realitatea. Altfel spus, dictatura comunistă a fost înlocuită cu dictatura pieței.", afirmă compozitoarea Irinel Anghel, portretizând astfel ultimul deceniu de evoluție al muzicii contemporane românești. Un alt element considerat important de autori este reprezentativitatea feminină în domeniul componisticii românești contemporane, pornind de la Myriam Marbé și continuând

cu Violeta Dinescu sau Adriana Hölszky (stabilite în Germania), Doina Rotaru, Irina Hasnaș, Maia Ciobanu, Ana Maria Avram, Mihaela Vosganian sau Irinel Anghel.

De la muzica numită "academică" se trece firesc la cea pe care creatorii ei o consideră "muzică pentru toată lumea, nu doar muzică pentru muzicieni". Totuși, tipul de muzică experimentală pe care o propun clujenii lui Peter Szabo din Cluj-Napoca sub numele "Allergische Plätze" se adresează tot unui public de elită, fiind diametral opusă noțiunii de comercial. Unul dintre subcapitole este rezervat generației de aur, dar privită oarecum selectiv doar prin intermediul mărturiilor celor intervievați și nu prin studiul partiturilor sau a unor lucrări muzicologice pe acest subiect, ca de altfel toate subiectele atinse, inclusiv incursiunea în domeniul jazzului experimental.

Totuși, întregul demers (încheiat cu o listă de site-uri de internet relevante pentru subiectul tratat la sfârșitul anului 2002, momentul finalizării studiului), chiar dacă este dominat de o atitudine constatativă, care nu pune în opoziție sau în discuții mărturia uneori contradictorii, ci doar le alătură într-o manieră cursivă și ușor de parcurs, poate oferi cititorului străin o imagine realistă (chiar dacă nu într-un totuși completă) asupra muzicii românești de la începutul secolului XXI.

Constantin SECARĂ

Corneliu Cezar

Tratat de Sonologie. Spre o Hermeneutică a Muzicii

Editura Anastasia, București, 2003

Afirmam, într-un articol publicat recent, că a vorbi și a scrie despre muzică ar putea părea, începând cu un anumit nivel, impropriu. Atunci când nu îmbracă haina analizelor tehnice, scrierile despre muzică nu fac decât să releve apofatismul acesteia. Artă, știință, magie, divertisment, energie, cadru ambiental, terapie, religie, muzica își este sieși suficientă, prin simplul fapt că *există*, ca manifestare superioară a omenescului.

A scrie despre muzică într-un mod atipic este o **temeritate**, rar asumată de cei mai mulți dintre bunii cunoscători ai ei. A tipări o astfel de scriere este o **aventură**, pe care orice editor o privește cu rezerve. *Tratat de Sonologie. Spre o Hermeneutică a Muzicii*, avându-l ca autor pe regretatul Corneliu Cezar, este o astfel de **temerară aventură**, ce reproduce teza de doctorat pe care autorul a susținut-o în anul 1996, în cadrul Institutului de Istoria Artei „George Oprescu” al Academiei Române. După mai puțin de un an, Corneliu Cezar avea să se mute la cele veșnice, întru nădejdea dobândirii unor răspunsuri la numeroasele întrebări pe care și le pusese în timpul vieții pământești...

Avem în față un volum articulat într-o structură mozaicată, caleidoscopică și, în aparență, neunitară; departe de a conchide, acesta este mai curând susceptibil de a deschide noi perspective. Domeniul cercetat nu este acoperit exhaustiv, din moment ce „dincolo de lucrarea de față dedicată Sonologiei și Sistemului analogic general” se prefigurează „încă cinci lucrări sau cinci volume ale unui început de cercetare globală a semnificațiilor muzicale” (pag. 235). Lectura cărții îi va oferi cititorului șansa și bucuria de a „naviga” prin labirintul unui *palimpsest al ideilor*, pe trasee mișcătoare, marcate de reveniri